

УДК: 631.58:631.582

ЄВРОАМЕРИКАНСЬКІ КУЛЬТИВАРИ ТОПЛІ В АГРОЛІСІВНИЦТВІ НА ОСУШУВАНИХ ТОРФОВИХ ГРУНТАХ

Володимир Іванович Борисенко, канд. с.-г. наук, директор
Панфільської ДС

Володимир Михайлович Віршовка, канд. с.-г. наук, зав. лаб.
Панфільської ДС

Сергій Васильович Перець, провідний агроном Панфільська ДС
volodimiv@ukr.net

Кліматичні зміни останніх років призводить до ксерифікації клімату в Україні так і загалом у Євразійському континенті, що актуалізує перехід до ведення агролісівництва загалом на усій території держави, особливо в її південних регіонах. З досвіду Киргистану відомо за декілька років досліджень та клопіткої праці було створено мережу насаджень із швидкорослих гібридів тополь і науково доведено, що під впливом полезахисних насаджень врожайність сільськогосподарських культур збільшилась до 17 %, а інтенсивність ерозійних процесів зменшилась у кілька разів [1].

На сьогодні виділяють два основні типи агролісівництва: лісопольові угіддя та лісосінокісні угіддя. Лісопольові угіддя полягають у поєднанні дерев та сільськогосподарських чи садових культур на орних землях, у міжряддях дерев, що висаджують у відповідній до технології схемою садіння. У цьому випадку деревина є додатковою продукцією і не суттєво скорочує урожайність сільськогосподарських культур. Лісосінокісні угіддя це сумісне вирощування дерев та травосумішей на сінокосах (пасовищах)

або фуражних культур у міжряддях дерев. Деревна рослинність на пасовищах захищає тварин від вітру та спеки, але для сінокісного використання необхідні тіневитривалітравлі травосуміші. Також існують різні поєднання згаданих типів ведення агролісівництва – лісові ферми, лісові сади тощо. Зарубіжні дослідження за останні десятиріччя підтверджують кращу конкурентність та продуктивність агролісівництва, порівняно з окремо взятими деревними або сільськогосподарськими культурами [2,3 та інш.]. Про те згадані зміни відбуваються і на заплавах, що виявляється в обмілннн річок (особливо малих), пересиханні водойм, зниженню рівня ґрунтових вод.

Метою проведених досліджень було вивчення особливостей створення лісосінокісних угідь та перспектив їхнього використання в агролісівництві в умовах заплав на осушуваних органічних ґрунтах Лівобережного Лісостепу України.

Дослід з створення агролісівничих угідь, закладено в зоні Лісостепу на середньо-глибокому (1,8–2,0 м) осушуваному староорному карбонатному торфовищі рогозо-осокового походження з високим ступенем розкладу, виведеному з інтенсивного обробітку в заплаві р. Супій (Панфільська дослідна станція Яготинського району Київської області). Підстилаюча материнська порода – оглеєні алювіальні легкі суглинки. Валовий вміст азоту у торфовому ґрунті становить 1,9 %, фосфору – 0,45, калію – 0,17, кальцію – 26–30 %, зольність складає 40–45 %, рН сольового розчину складає 7,2–7,4. Ґрунт добре забезпечений рухомими формами азоту, має середню забезпеченість фосфором і має обмежений вміст калію.

Для деревної компоненти досліджень висаджено гібриди тополь євро-американської селекції. Садивний матеріал отримано навесні 2009 року з лісового розсадника Боярської дослідної станції НУБіП. Висота вкорінених саджанців на момент садіння становила 1,9 – 2,4 м. Схема садіння 6,0×3,0 м.

Висаджені, у 2009 р., саджанці тополі(табл. 1) за 12 років приросли у діаметрі до 34 – 38 см. та за висотою до 25 – 27 м. Запас у стовбурній деревині, при цьому, у перерахунку на 1 га, за запропонованої схеми садіння, перевищує 500 м3/га.

Таблиця 1. Таксаційна характеристика клонів тополі за даними 2023 р.

Культивар	D _{1.3} см.	H _{м.}	V _{м3} стовбура
I 45/51	37,3	26,5	1,05
HeidemeJ	37,1	25,8	0,68
I-214	37,8	26,7	0,99
Dorskamp	38,0	27,3	1,03
Sun Georgio	34,5	25,5	0,94
Robusta	37,0	27,5	1,04

Таким чином, агролісівництво, зважаючи на кліматичні зміни, є одним з шляхів оптимізації природокористування, поліпшення біорізноманіття в заплавах малих річок Лісостепу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sharma N., Singh R. Dry Matter Accumulation and Nutrient Uptake by Wheat (*Triticum aestivum* L.) under Poplar (*Populus deltoides*) Based Agroforestry System. *Agronomy*. 2012. Article ID359673. 1–7.
2. Dupraz C., Burgess P., Gavaland A. et al. Synthesis of the Silvoarable Agroforestry For Europe project. INRA-UMR System Editions. Montpellier. 2005. 254 p.
3. Garrett H., Buck L., Gold M. et al. Agroforestry: An Integrated Land-Use Management System for Production and Farmland Conservation. Resource Conservation Act (RCA) Appraisal of U. S. Agroforestry USDA Natural Resources Conservation Service, 1994. 58 p.

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ҐРУНТОВИХ І РОСЛИННИХ
РЕСУРСІВ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ»**

м. Київ, 20–21 червня 2024 року

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ҐРУНТОВИХ І РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ
ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ» (м. Київ, 20–21 червня 2024 року)
НУБІП України, 2024. 222 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

–Тонха О.Л., проректор з науково-педагогічної роботи, голова організаційного комітету;

–Літвінов Д.В., директор НДІ рослинництва та ґрунтознавства, професор кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна, співголова організаційного комітету;

–Ткаченко М.А., директор ННЦ «Інститут землеробства НААН» (за згодою);

– Паламарчук Р.П., в.о. директора Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (за згодою);

–Корнієнко В.І., директор УЛЯБП АПК НУБіП України

–Kashtanova Olena, Prof. Anhalt University of Applied Sciences, Germany (за згодою);

–Kutcher Randy, Prof. Saskatchewan University (за згодою);

–Jean Jong, Prof. Swedish University of Agricultural Sciences (за згодою);

–Ghaley Bhim, PhD. Prof Copenhagen University (за згодою);

–Sahar Azarkamand PhD. Researcher UNESCO Chair in Life Cycle and Climate Change (за згодою);

–Гаврилюк О.С., заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка, секретар оргкомітету.

Члени організаційного комітету:

– Бикін А.В., завідувач кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна;

– Забалуєв В.О., завідувач кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикучи;

– Завгородній В.М., заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри технології зберігання, переробки і стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика;

- Каленська С.М., завідувач кафедри рослинництва
- Коваленко В.П., декан агробіологічного факультету, професор кафедри рослинництва;
- Мазур Б.М., завідувач кафедри садівництва ім. проф. В. Л. Симиренка, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
- Макарчук О.С., завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського;
- Подпрятів Г.І., завідувач кафедри технології зберігання, переробки і стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б. В. Лесика;
- Танчик С.П., завідувач кафедри землеробства та гербології;
- Федосій І.О., завідувач кафедри овочівництва і закритого ґрунту;

Редактори випуску:

- **Літвінов Д.В.**, директор НДІ рослинництва та ґрунтознавства, професор кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна, співголова організаційного комітету;
- **Гаврилюк О.С.**, заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка, секретар оргкомітету.